

Szerelmesek kavargó története a regény, szerelmeské, akik szeretik, megcsalják, otthagyják egymást. A szerelem sexuális és érzelmi lényegének hatalmas skáláját mutatja meg az író. Szerepelnek a regényben prostituáltak — azoknak is hány fajtája! — és szerepelnek olyan lányok, akik meg sem csókolják kedvesüket, talán azért, mert nagyon szeretik. De ez a szerelem-bemutatás sohasem egyoldalú, sohasem válik l'art pour l'art leírássá. A kéjenc, homosexuális Singora, minden tekintetben aljas erkölcstelen. Fasiszta, haszonleső, embergyűlölő és az ő elkorcsosult testének, lelkének teljes felbomlása, szinte szimbólikus jelentőségű.

De nemcsak szerelemről szól a regény, mint ahogy már említettük. (Persze ez a szétválasztás nemcsak hogy önkényes, de sok tekintetben célszerűtlen, értelmetlen is, hiszen az emberben zajló különféle érzéseket, gondolatokat nem lehet szétválasztani egymástól.)

Nagyszerű ember Macist, a kovács, akit végül a fasiszták agyonlőnek. Erde-

kes figura Nanni, a hivatásos betörő, aki először rendőrspiclivé válik, majd fasiszta besűgővé. Hosszan lehetne beszélni Ugóról, a zöldségárusról, aki eltávolodik a párttól, amely már-már kiveti magából, mikor a döntő pillanatban, a fasiszták »apokalipszis éjszakáján« visszanyeri kommunista öntudatát és ettől kezdve szilárdan kitart elvei, világnézete mellett.

Mint említettük: a regény tartalmát elmondani lehetetlen. A Szegény szerelmesek krónikáját el kell olvasnia mindenkinek, aki szereti az igazán emberi történetet.

Írója — Vasco Pratolini. Mondjuk el róla, hogy firenzei, hogy a boccaccioi hagyományok kiváló örököse, hogy az olasz nyelv egyik legtehetségesebb művésze és könyveit számtalan nyelvre fordították? Aki elolvassa a könyvet, tudni fogja, hogy ki Vasco Pratolini és boldog lesz, hogy megismerkedett vele.

ANDRAS SANDOR

Csorba Győző: Ocsúdó évek

Dunántúl Kiadó Pécs, 1955

Csorba Győző, a kiváló műfordító és költő, Goethe, Janus Pannonius és a középkori latinnyelvű költők műveinek megszólaltatója, — első ízben kísérletezve e műfajjal — elbeszélő költeményt írt életének első tíz esztendejéről.

Kötete nem kis nyeresége mai magyar költészetünknek. Megrázó emberi sorsok, néhány szóval is plasztikussá formált alakok jelennek meg az olvasó szemé előtt az önéletrajzi költemény olvasásán, — s a családtagok, ismerősök, gyermek- és felnőttkori barátok ábrázolásából minduntalan elénkvetül a »főhős« arca. Egy rendkívüli érzékenységgel, a nyomort, a szenvedést szinte anyja emlőjétől kezdődően megismerő, s az akkori világ korbácsütéseit örökre szívében hordó gyermek arca bontakozik ki az arányérzékkel, fegyvelmezt mûgönddal írt strófákból.

Különösen megrázó a gyermek szerettei küszködésének, fogcsikorgató türellemmel viselt sorsának ábrázolása. Édes-

anyjáról írt sorai tartósan az olvasó ben-sőjében zengenek:

»Anyám, nem voltál zászló s példaasszony,
de asszony voltál, s ami még több: ember.
Átlábolttál velünk tengernyi rosszon,
Karodon vittél s vittél hű szivedben.

Törött erőd új virágba nyílnak,
Egyetlen ór, pótolhatatlan menhely!
Mert minden ember lelke mélye gyermek,
s csak anyjánál talál igaz kegyelmet.«

Kár, hogy az ábrázolt élmények, sor-sok nem minden részletben tagulnak ilyen, minden igaz ember szívé-húrja sze-rint szóló, közösségi élménnyé.

Csorba erősen filozófikus hajlamú költő, épp ezért szinte érthetetlen, hogy a gyermekkori nagy tanulságokra eszmél-tető élményeknek nem rajzolja meg kellő súllyal társadalmi vonatkozásait. Nem brosúra-ízű, költőtelen, száraz, konzek-venciák hangoztatását kérjük számon;

megfelelő művészi szinten s az egyéni meggyőződés hiteles hevületével mégis több szót szerettünk volna hallani arról: miért volt e gyermek 10 esztendeje olyan, amilyen volt?

Ezen — a költő mai lelkivilágát tükrözőtető — »ars poetikán« is csodálkozunk kissé:

»Kötelességként, dühös akarással fogalmazok meg, amit csak lehet.

E vers se más: csata az elmúlással...«

Nem lélektelen, csinált »hurrázást« igényelünk a ciklus végén; azonban azt

meg kell állapítanunk: kár, hogy a mai távlatok, a mai lehetőségek nem ihletik optimistább szemléletet tükröző vallomásokra ezt a tiszteletreméltóan őszinte, ragyogó formaérzékkel dolgozó, lenyugózószavú költőt. Szeretnénk, ha a remélt folytatásban a szubjektív gondolatok megnyugtatóbb derűvel, vidámsággal fonódának össze új társadalmunk lehetőségeinek érzékeltetésével.

Egyébként örömmel ajánljuk a Tiszatáj olvasóinak Csorba Győző megkapó részletekben bővelkedő, szép élményt nyújtó elbeszélő költeményét.

(d)

Takáts Gyula : Az emberekhez

(Válogatott és új versek)

Takáts Gyula nem a legfiatalabb írónemzedékhez tartozik. A harmincas évek elejétől jelennek meg írásai. Új kötete 25 év termése. Válogatott és új versek, — hat régebbi kötete legjobb verseit és az 1947 óta írott versek javát ismerteti meg az olvasóval a Szépirodalmi Kiadónál megjelent izléses külsejű kötete, AZ EMBEREKHEZ.

Az 1935-ös KÜT című kötetből válogatott versek még nem mutatnak kialakult költői, egyéni arcot. Talán csak az »Alkonyóra« mondanivalója és hangulata marad meg bennünk, e versek elolvasása után. Azonban már ezeknél a verseknél fel kell figyelniünk a költő gördülékeny és szép verselésére, már itt oroszlánkörmeit mutogató képalkotó és hangulatteremtő tehetségére.

Ezekhez a versekhez képest nagy lépést jelentenek előre az 1937-ben megjelent KAKUK A DOMBON c. verseskötetéből válogatott versei. A dunántúli somogyi tájat egészében elénkvarázsoló természeti-képalakító tehetsége mellett megismerjük Takátsnak az egyszerű emberek életét bemutatni tudó tehetségét, erejét is. Az emberek életét jól ismerő költő őszintesége, a természet és az ember egybeolvadása, a természeti képek megkapó ereje teszi felejthetetlen élménnyé e kötet néhány versét. („Zselicség“, „Zselici kanász“, „A kosárfonó köszönti a tavaszt“, „Somogyi tavasz“ címűek.)

A költő néhány vonással is hangulatilag megkapó képet tud rajzolni:

»A dombok leve hordókban mormol,
forog medrében a duzzadt patak.
Kopik az erdő, résein átlátsz.
Csillog a réten a nyirkos csatak.«

(»Késő őszer«)

Igaz emberi szeretettel rajzolja meg a zselici kanász alakját:

»Tenyerétől botja kérge
fénylik, mint a balta éle.
»...Negyven éve lomb lakója.
Széltől haját csimbók ója,
s míg késivel díszít farag,
négy száz disznó fűt harap.«

(»Zselici kanász«)

Azonban Takáts táj- és emberszemlélete akkor még nagyon is idillikus. A természet és az egyszerű ember egybeforrottsága verseiben, úgy érezzük, az egész akkori magyar életből kiszakítva és időtlenül létezik.

A következő kötetektől azt várja az olvasó, hogy Takáts az embert és természetet lényegükben bemutató realizmus felé közeledik. Ezzel szemben a költő — a harmincas évek végén és a negyvenes évek elején — még inkább befeléfordul, költészete még idillikusabb és a való élet igazi problémáitól még távolibb lesz. A